

Oslo, 16.07. 2024

Til Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Kopi: Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Nå må brunbjørnbestanden bygges opp.

Brunbjørnen er rødlistet som sterkt truet (EN) og en fredet art i Norge. Bestanden vokser svært sakte og ligger fremdeles langt under det lave nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ynglinger. Det er fordi det skytes alt for mange bjørner. Hittil i år er åtte dyr skutt.

Naturvernforbundet forventer at miljømyndighetene etablerer en ny bjørneforvaltning som sikrer at minimumsmålet nås raskest mulig. Dette er også nødvendig for å sikre at brunbjørn i Norge forvaltes i tråd med Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven, og ikke minst fordi vi skal sikre og bevare truet natur gjennom naturavtalen. Det er nå gått 20 år siden Stortingets første rovdyrforlik. Nå forventer Naturvernforbundet at myndighetene sikrer vekst i brunbjørnbestanden slik at Stortingets vedtatte mål faktisk blir nådd så raskt som mulig.

Ny brunbjørnforvaltning: I rovdyrforliket i 2004 ble det vedtatt et nasjonalt bestandsmål på 15 årlige ynglinger. I 2011 ble dette målet for brunbjørn politisk kompromisset ned til 13 ynglinger uten faglig begrunnelse. Bestandsmålet for bjørn er aldri blitt oppnådd i Norge selv 20 år etter Stortingets rovdyrvedtak. Det bekymrer Naturvernforbundet.

Det blir også paradoksalt siden miljøforvaltningen legger svært stor vekt på at det er viktig å skyte rovdyr så snart en bestand kommer litt høyere enn vedtatte bestandsmål. Dette gjøres for eksempel svært strengt på ulv i Norge. Men forvaltningen gjør svært lite for å bygge opp bjørnebestanden. Samtidig åpnes det opp for høye jaktkvoter og dermed skytes det alt for mange bjørner. Bestanden er i svak vekst, men ligger fremdeles langt under bestandsmålet. Vi ber miljømyndighetene om blant annet å ta følgende hovedgrep for å sikre bestandsvekst:

- Den svært høye avskytingen må reduseres betydelig.
- Terskel for skadefelling må høynes betydelig.
- Lisensjakta må avlyses fordi det allerede er skutt for mange bjørner.
- Stans skyting av bjørn på vårsnø som nettopp er våknet og ikke har gjort skade.
- Forvaltningen må bruke fagøkonomisk kompetanse og ivareta naturinteresser i tråd med Stortingets vedtak om en todelt målsetting og fordi rovdyra skal forvaltes på en økologisk og bærekraftig måte.
- Unngå å skyte binner. Jaktforbud i områder med kjent tilhold av binne eller binne med unger.
- Norske myndigheter må be svensk forvaltning til å redusere jaktpresset på brunbjørn på svensk side inn mot de norske bjørneområdene.
- Det må settes en tidsfrist og lages fagbasert, nasjonal forvaltningsplan for å nå det Stortingetsvedtatte minimumsmålet for brunbjørn.

Bakgrunn

157 brunbjørn skutt siden 2010. Siste oversikt viste at 178 bjørner hadde vært innom Norges grenser i 2023. Det tilsvarer 9,6 ynglinger (www.rovdata.no). Åtte av de registrerte brunbjørner i 2023 var døde dyr, skutt under skadefelling og lisensjakt. Hittil i 2024 er åtte bjørner skutt. Fire i region 8, tre i region 5 og en bjørn i region 6. Flere dyr ble skutt på vårsnøjakt, rett etter at de var kommet ut av hiet. De fleste brunbjørnene er skutt uten at det er tatt særlig mange tamdyr. To av dyra som er skutt hittil i år er binner som sannsynligvis kunne ha bidratt til reproduksjon i 2025. Også i 2023 ble binne skutt. I 2022 ble til og med binne med to unger skutt. Særlig er skyting av binner svært kritisk all den tid bestanden skal bygges opp. I tillegg er det også godt dokumentert at hver tredje av de bjørnene som har vært innom (registrert i) Norge blir skutt i Sverige, siden individene ofte har mest tilhold på svensk side av grensa.

Totalt er det per dato kjent drept minst 157 brunbjørner i Norge siden 2010. Det er mer enn 10 dyr per år. Den harde avskytingen bidrar helt klart til å forsinke bestandsveksten. Særlig i region 6 har bestanden og antall individer gått svært mye ned siden 2009, jf. overvåkingsdata.

Ingen faglig vurdering av totalt antall kvoter eller skutte bjørner. Hver enkelt rovdyrnemnd gjør hver sine enkeltvedtak på jaktkvoter, både skadefelling og lisensjakkvoter. Naturvernforbundet mener at forvaltningen dermed ikke tar hensyn til § 10 i naturmangfoldloven om samlet belastning. Totalkvoten er en sum av mange ulike enkeltvedtak som aldri vurderes. Vi mener Klima- og miljødepartementet (KLD) må ta ansvar og endre dagens praksis, som er faglig uholdbar. Vi har tidligere tatt opp dette problemet som faktisk gjelder jaktkvoter for alle de fire store rovpattedyrene. Vi får til svar at slik er forvaltningssystemet rigget og at hver enkelt nemnd vedtar kvoter i lys av regionale bestandsmål (bl.a. svarbrev fra KLD 11.08. 2017). Det betyr at ingen forvaltningsinstans i Norge har ansvaret for totalkvotene som skytes av sterkt truet brunbjørn, eller totalkvoter for jakt på andre rovpattedyr.

Naturvernforbundet mener at dagens rovdyrforvaltning ikke vurderer § 10 om samlet belastning på en faglig tilfredsstillende eller kunnskapsbasert måte. Dette er uforsvarlig både sett i lys av naturavtalen, Bernkonvensjonen og fordi dette bryter med flere sentrale aktsomhetsparagrafer i naturmangfoldlovens §§ 4-12.

Vi har flere ganger påpekt dette uten at forvaltningspraksis endres. Vi mener en ny praksis må etableres, der totalkvoter på nasjonalt nivå må avgjøres etter faglig vurdering. Den totale samlede belastningen i form av kvoter og skutte dyr må tillegges langt større vekt i forvaltningen av freda rovdyr. Med jaktbare kvoter mener vi både lisensjakt, kvotejakt, skadefelling samt ekstraordinære uttak. Det er total mengden dyr som skytes som betyr noe for bestandene, ikke hvilken myndighet som vedtar, hvilke metoder som brukes eller forskrifter som benyttes for å skyte rovdyr.

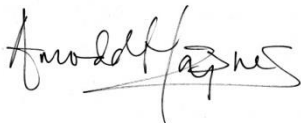
Konklusjon:

Bjørnebestanden er i svak vekst, men ligger fremdeles langt under vedtatte bestandsmål. Vi mener miljømyndighetene må etablere en ny bjørneforvaltning. Et hovedmål er å raskest mulig sikre vedtatt bestandsvekst. Det er avgjørende å sikre faglig gode vurderinger av samlet belastning og begrense skyting av bjørn for å sikre bestandsvekst. Dette må gjøres med kunnskap og i tråd med moderne naturforvaltning. Det må tas grep for å sikre at brunbjørn i Norge forvaltes innenfor Bernkonvensjonen og naturmangfoldlovens ambisjoner. Det har gått 20 år siden Stortingets første rovdyrforlik. Nå forventer Naturvernforbundet at myndighetene sikrer bestandsvekst slik at Stortingets vedtatte mål faktisk blir nådd. Vi ber miljømyndighetene om å ta følgende grep for å raskest mulig sikre vedtatt bestandsvekst:

- Den svært høye avskytingen må reduseres betydelig. Med skyting av i gjennomsnitt mer enn 10 brunbjørn per år de siste femten årene bidrar dette til svært redusert bestandsvekst. Allerede er åtte brunbjørner skutt hittil i år.
- Terskel for skadefelling må høynes betydelig. Skadefelling skal kun iverksettes når det oppstår store og akutte skader på tamrein eller sau. Skadefelling må ikke benyttes på feil situasjoner der det kun er et normaltap av sau eller tamrein forårsaket av bjørn.
- Lisensjakt må avlyses fordi det allerede er skutt for mange bjørner i år. Bestanden er alt for lav til at lisensjakt skal kunne benyttes.
- Vårsnøjakt må avskaffes. Dyra skytes før de har gjort særlig skade. Det er en svært lite presis forvaltning, siden bjørner kan vandre langt vekk fra hiet der de våkner.
- Forvaltningen må endres og i større grad ta inn fagøkonomisk kompetanse og ivareta naturinteresser i tråd med Stortingets todelte målsetting og fordi rovdyra skal forvaltes på en økologisk og bærekraftig måte. Et minimumskrav er at bjørneforvaltningen blir mer kunnskapsbasert slik loven forutsetter samt følger politiske vedtak som skal sikre bestandsvekst.
- Binner må alltid spares. Det må være jaktforbud i områder med kjent tilhold av binne eller binne med unger. Binner må unntas ved eventuell skadefelling/lisensjakt. Dette er viktig for å hindre feilskytinger av binner eller i verste fall binner med unger.
- Norske myndigheter må ta direkte kontakt med svensk forvaltning for å få et redusert jaktpresset på brunbjørn på svensk side inn mot de norske bjørneområdene. Hard jakt rett over grensen reduserer migrasjon og forsinker dermed også den norske bestandsveksten. Også her er det særlig viktig at binner med unger spares.
- Det må settes en tidsfrist og lages en fagbasert, nasjonal forvaltningsplan for å nå det Stortingsvedtatte minimumsmålet for brunbjørn. Forvaltningsplanen må inkludere de nevnte tiltakene. En faglig grunnmur for bevaring av brunbjørn er at det minimumsdefinerte bestandsmålet faktisk blir nådd så raskt som mulig.

Mvh

Naturvernforbundet

Arnodd Håpnes, fagleder naturmangfold